

Economia personal I: pressupost, estalvi i consum responsable

Els teus diners ja es mouen: entra una paga, ix un Bizum, arriba el sou d'un estiu i desapareix al setembre. Esta unitat va d'agafar el comandament: saber on va cada euro, apartar alguna cosa abans de gastar i comprar sense que una pantalla decidisca per tu. I de saber què fer quan qui et ven no complix.

El marc de la unitat

SABERS BÀSICS

- Ingressos, despeses i pressupost personal; la regla 50-30-20.
- Estalvi, fons d'emergència i interès simple i compost.
- Decisions de compra: preu per unitat, etiquetes, terminis i segona mà.
- El consumidor digital i els drets del consumidor: garantia, desistiment, reclamació.
- Consum responsable, dret a reparar i economia circular.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- Comprendre aspectes bàsics de les finances personals: pressupost, estalvi i consum.
- Valorar críticament la necessitat de triar i els drets que protegixen qui consumix.

179 milions de multa a cinc aerolínies per cobrar l'equipatge de mà

El novembre de 2024 Consumo va confirmar la major sanció de la seua història a Ryanair, Vueling, easyJet, Norwegian i Volotea per cobrar la motxilla de cabina, els seients al costat de menors o la targeta d'embarcament, i per no informar del preu final.

Ryanair 107,7 M€ · Vueling 39,3 M€ · easyJet 29,1 M€.

Ley 48/1960: l'equipatge va «dins del preu del bitllet».

El TJUE ja ho va dir el 2014 (assumpte C-487/12).

Les companyies van recórrer davant l'Audiencia Nacional.

LA PREGUNTA

Com acaba sancionada una pràctica que milions acceptaven, i què pot fer un consumidor mentrestant?

§ 1

Ingressos, despeses i pressupost

Un full on anotes el que entra i el que ix cada mes. Vore-ho per escrit canvia el que decidixes.

El que entra i el que ix

Ingressos

Paga, faenes xicotetes, regals, el sou d'un estiu, beques. Els diners que arriben de colp se'n van de colp: anota'ls igual.

Despeses fixes

Es repetixen cada mes amb el mateix import: mòbil, subscripcions, gimnàs. Es decidixen una vegada i cobren sempre.

Despeses variables

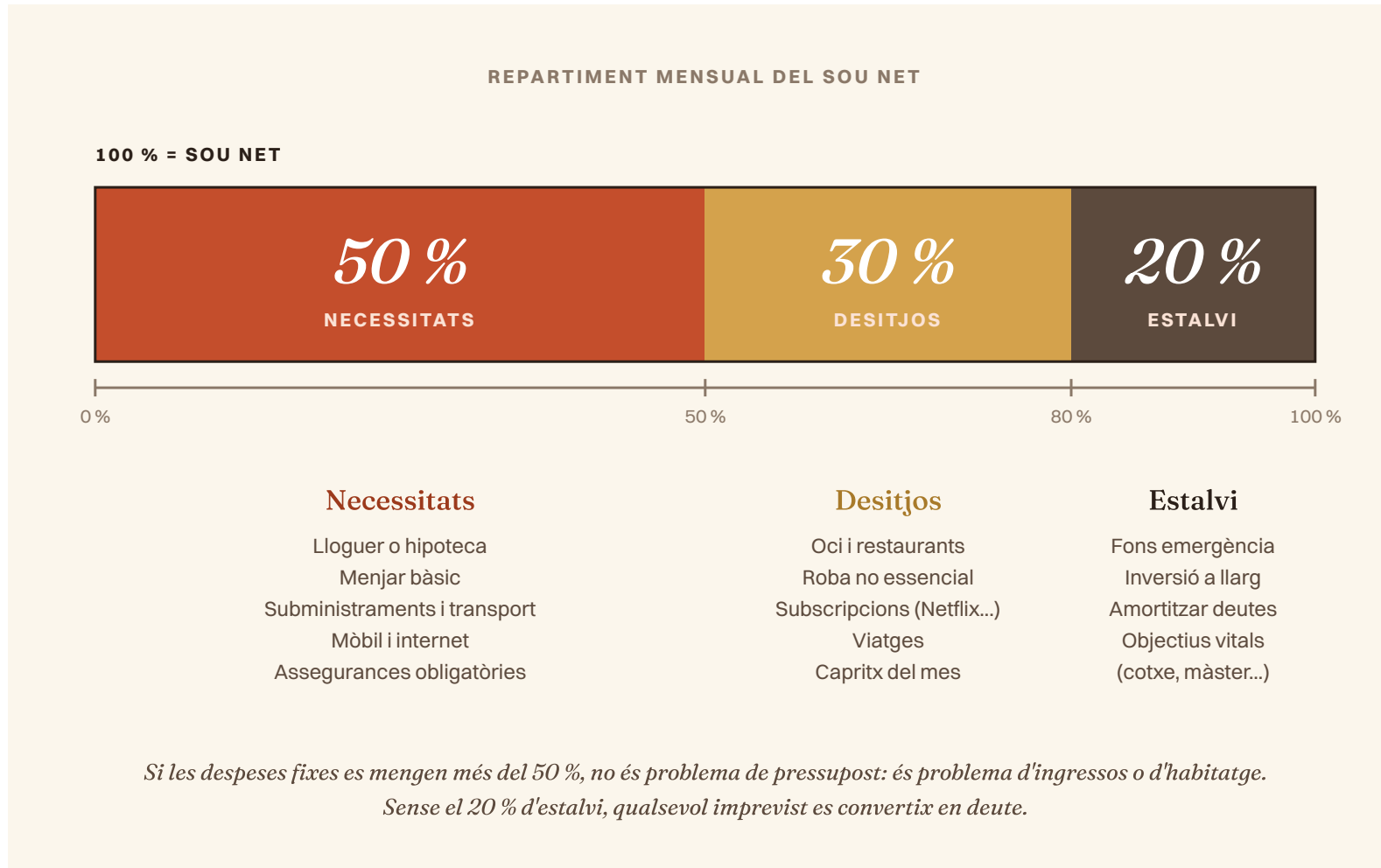
Depenen de tu: eixides, roba, regals, micropagaments. Els xicotets i repetits sumen més que les compres grans.

Imprevistos

Pantalla trencada, roda punxada, multa. No saps quan, però arriben. Un pressupost sense esta casella falla el primer mes rar.

EL GRÀFIC

La regla 50-30-20 és un espill per a adults. Per a un estudiant el que compta és l'última barra: apartar almenys un 20 %.

Exercici 7.1 — El pressupost de Lucía

Lucía, 16 anys, rep 40 € al mes de paga, va guanyar 700 € el juliol de monitora i rep uns 140 € en regals. Gasta 18 € fixos i 60 € variables al mes. Vol 1.000 € per al carnet de conduir d'ací a do...

Ingressos: $480 + 700 + 140 = 1.320$ € a l'any, 110 € al mes de mitjana.

Estalvi: $110 - 18 - 60 = 32$ € al mes, el 29 % del que ingressa.

Enfront del 50-30-20: necessitats molt per davall (les cobrix la família), desitjos per damunt, estalvi per damunt del 20 %.

En 24 mesos: 768 €. Li falten 232 €; necessitaria 41,67 € al mes.

Solució: 500 € del sou de juliol al compte d'estalvi el dia que cobra, i 21 € al mes de la paga.

§ 2

Estalviar: per què, quant i com

Renunciar a una cosa hui per a poder triar demà. Amb nom, xifra i data s'estalvia millor.

Com s'estalvia de veres

- Posa-li nom i xifra a l'objectiu: «1.000 € per al carnet en 24 mesos» es convertix en una quantitat mensual.
- Primer el fons d'emergència: de tres a sis mesos de despeses en la vida adulta; 100 o 200 € a la teua edat.
- Paga't a tu primer: el que estalvies ix així que entra l'ingrés, no al final del mes, quan ja no queda res.
- Automatitza: una transferència programada el dia de la paga decidix per tu cada mes.
- Al voltant del 36 % de la població espanyola no pot afrontar una despesa imprevista (INE, ECV 2024).

Apartar primer, viure amb la resta

La guardiola canvia de forma —sobre, compte a banda, transferència automàtica—, però el gest continua sent el mateix.

Foto: Abraham, CC0 vía Wikimedia Commons

Interés simple i interés compost

INTERÉS SIMPLE

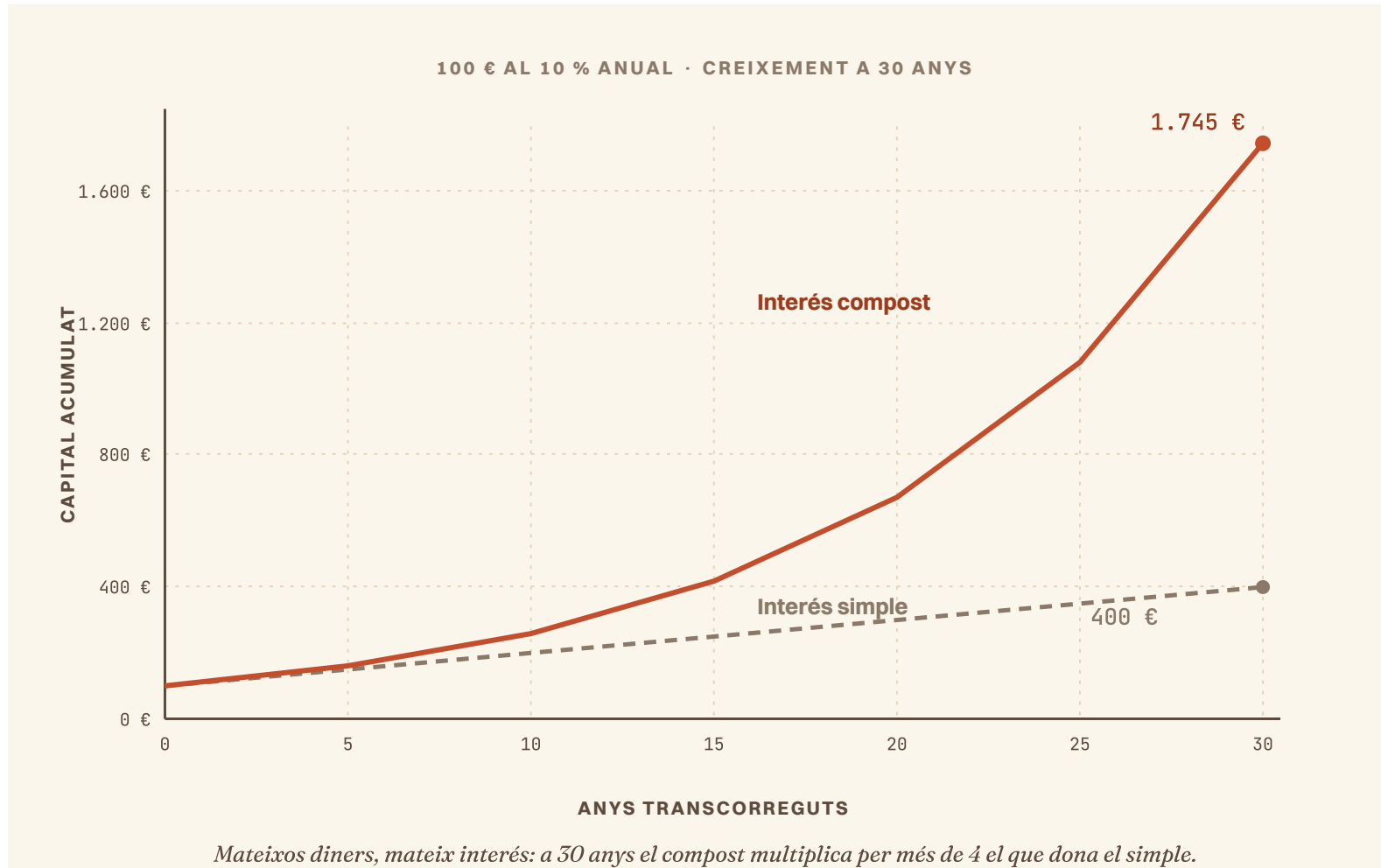
- Els interessos es calculen sempre sobre el capital inicial.
- 100 € al 10 %: 10 € cada any. Als 5 anys, 150 €; als 30, 400 €.
- Creix en línia recta.

INTERÉS COMPOST

- Els interessos se sumen al capital i generen interessos ells mateixos.
- 100 € al 10 %: als 5 anys, 161 €; als 30, 1.745 €.
- Creix cada vegada més de pressa: el termini és la variable més poderosa.

EL GRÀFIC

100 € al 10 % durant trenta anys: 400 € amb interès simple, 1.745 € amb compost. Quasi tota la diferència arriba al final.

Exercici 7.2 — 50 € al mes des dels 16 al 3 %

Estalvies 600 € a l'any des dels 16 en un producte al 3 % anual, reinvertint els interessos. Quant tens als 30? I als 65? Compara-ho amb qui comença als 30.

Fórmula: $\text{aportació} \times ((1 + \text{tipus})^{\text{anys}} - 1) / \text{tipus}$. A 14 anys, factor 17,09.

Als 30: $600 \times 17,09 \approx 10.252$ €. Hi has posat 8.400 €; 1.852 € són interessos.

Als 65 (49 anys): factor 108,5 → uns 65.124 €. Aportats 29.400 €; més de la meitat són interessos.

Qui comença als 30 (35 anys): factor 60,5 → uns 36.277 € amb 21.000 € aportats.

Catorze anys d'avantatge valen quasi 29.000 € de diferència. I el compost treballa igual en contra teua quan deus.

13,6 %

DE LA RENDA, ESTALVIADA EL
2024

Quant estalvien les llars espanyoles

Segons l'INE, la taxa d'estalvi de les llars va ser del 13,6 % el 2024 i va arribar al 17,8 % el 2020, amb tot tancat. La mitjana amaga que la meitat de les llars estalvia poc o res: l'estalvi està molt concentrat.

Dos persones estalvien 50 € al mes al mateix tipus d'interés. Una comença als 16...

A La que va començar als 30, perquè els diners recents valen més.

B Les dos igual, perquè el tipus d'interés és el mateix.

C La que va començar als 16: les seues primeres aportacions han generat interessos més anys.

D No es pot saber sense conèixer el banc.

Solució: C. Amb interés compost els interessos generen interessos, així que cada euro rendix més com més anys treballa. Catorze anys d'avantatge suposen quasi 29.000 € de diferència a l'exercici 7.2.

§ 3

Consumir amb cap

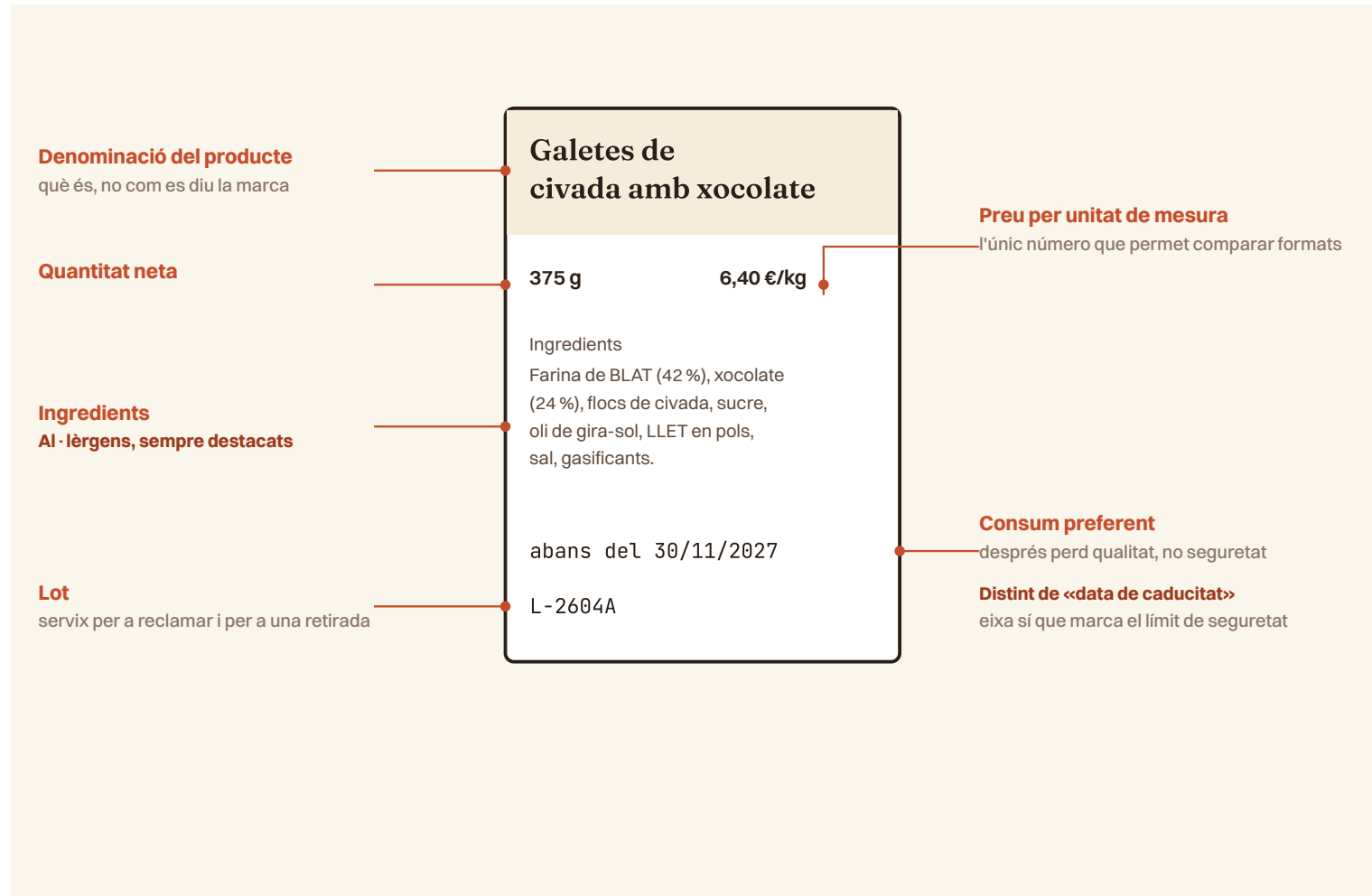
*Cinc preguntes abans de pagar estalvien
més que qualsevol descompte.*

Les cinc preguntes

- Necessitat o desig? No hi ha res dolent en els desitjos, però convé anomenar-los pel seu nom.
- Quin és el cost d'oportunitat? Unes sabatilles de 120 € són quatre mesos de l'estalvi de Lucía.
- Quant ix per unitat? L'€/kg és l'única xifra que compara formats (RD 3423/2000) i destapa envasos que minven.
- Què diu l'etiqueta? Ingredients per ordre de pes, al·lèrgens destacats, caducitat enfront de consum preferent.
- Puc pagar-ho sencer? La quota «còmoda» i el «compra ara, paga després» fan que el preu sembli un terç.
- Regla de les 72 hores: si tres dies després encara ho vols, compra-ho. Quasi mai passa.

Una etiqueta, element a element: la informació que la llei obliga a donar-te abans de comprar (Reglament (UE) 1169/2011).

El que s'estalvia triant bé el supermercat i la marca

L'OCU arreplega cada any desenes de milers de preus de la mateixa cistella en supermercats de tota Espanya. El 2024, canviar al més barat de la ciutat estalviava a una família mitjana al voltant de 1.100 € a l'any.

Cistella de marques blanques: entorn d'un 40 % més barata que la de fabricant.

Moltes marques blanques les fabriquen els mateixos productors que les líders.

L'estalvi es paga en dosis xicotetes: per això ningú ho veu.

LA PREGUNTA

Quina informació et dóna la marca que no et done ja l'etiqueta i el preu per unitat?

§ 4

El consumidor digital

*La botiga cap a la butxaca i l'ha dissenyada
algú que sap molt de com decidixes.*

Quan la pantalla juga en contra teua

Subscripció oculta

Prova gratis que demana targeta i es cobra sola en acabar. La seua parella, el motel de paneroles: dos clics per a entrar, huit menús per a eixir.

Urgència falsa

Comptes arrere que es reinicien, «només en queden 2», «37 persones estan mirant això». Hi són perquè no penses.

Preu que degota

Un preu baix al qual se sumen taxes, assegurances preseleccionades i suplement fins a l'últim pas. La tècnica de les aerolínies.

Desviament de la mirada

Acceptar, gran i en color; rebutjar, xicotet i gris. La base de la majoria dels avisos de cookies.

Forbes.at nutzt Cookies und andere Trackingdaten um die Nutzung dieser Webseite zu analysieren, zu personalisieren und das Nutzererlebnis zu verbessern.

Essenziell

Details einblenden

Statistik

Details einblenden

Medien

Details einblenden

Auswahl speichern

Alle akzeptieren

Un avis de cookies de manual

*Capturat el 2022. La guia de cookies de l'AEPD exigix des de 2023
que rebutjar siga tan fàcil com acceptar.*

profedeconomia.es

Captura: Chrkl, dominio público vía Wikimedia Commons

2.500 M\$

PAGATS PER AMAZON EL 2025

La baixa de Prime que ningú trobava

La FTC va demandar Amazon el 2023 per inscriure en Prime sense consentiment clar i per una baixa tan llarga que internament l'anomenaven «Iliad». El setembre de 2025 va pagar 1.000 milions de sanció i 1.500 en devolucions.

PUBLICITAT, DADES I COMPRES

Tres regles del consumidor en línia

Un influencer pagat ho ha de marcar (#publicitat); una rebaixa ha d'indicar el preu més baix dels 30 dies anteriors (Ley 7/1996). El RGPD et dóna sis drets sobre les teues dades i pots consentir des dels 14 anys. I en tota compra a distància tens 14 dies naturals per a tornar sense explicacions; si no t'informen, 12 mesos.

Una botiga en línia que escriu «no s'admeten devolucions» incomplix la llei europea, no aplica una política.

Compres uns auriculars en una web, arriben bé però no et convencen. Han...

A No: només es pot tornar si tenen un defecte.

B Sí: tens 14 dies naturals per a desistir sense donar explicacions i recuperar els diners.

C Només si la botiga té política de devolucions.

D Sí, però només a canvi d'un val.

Solució: B. És el dret de desistiment (arts. 102-108 del TRLGDCU): 14 dies des de l'entrega, sense motiu, amb reembossament en 14 dies. En botiga física, en canvi, la devolució sense defecte és voluntària.

§ 5

Els teus drets com a consumidor

Quan compres negocies en desigualtat. Per això la llei protegix el costat dèbil del mostrador.

Garantia legal, garantia comercial i devolució

	GARANTIA LEGAL	GARANTIA COMERCIAL	DEVOLUCIÓ SENSE DEFECTE
Origen	Obligatòria per llei (RDL 7/2021)	Voluntària del fabricant o botiga	Política voluntària de la botiga
Termini	3 anys (1 any en segona mà)	El que anuncie	El que anuncie (p. ex. 30 dies)
Qui respon	El venedor	Qui l'oferix	La botiga, si ho va anunciar
Què exigir	Reparar, substituir, rebaixa o diners	El que prometa	El que diga el cartell: val o diners
En línia	Igual	Igual	Desistiment: 14 dies per llei

Si et diuen que la garantia són dos anys i t'oferixen una assegurança per al tercer, et venen una cosa que ja tens.

EL GRÀFIC

Una escala: empresa, full de reclamacions, OMIC, associacions, arbitratge i jutjat. Quasi tot acaba als primers graons.

Datos personales obligatorios (*)

Izen-deiturak
Nombre y Apellidos A. G.

NAVI
DNI [REDACTED] Bezero zk
Nº cliente [REDACTED] BARIK zk
Nº EARIK [REDACTED]

Tfno zk
Número de teléfono [REDACTED] Sakelako Tfno zk
Número de móvil [REDACTED]

Helbidea
Dirección [REDACTED]

Herria
Población [REDACTED] P.R.
C.P. [REDACTED]

Pesta Elek.
Email [REDACTED]

Erreklamazio, kexa edo iradokizumaren datuak
Datos de la reclamación, queja o sugerencia

Gertaeraren tokia
Lugar de la incidencia San Inazio geltokia
Asturias kaleko irteera

Data eta ordua
Fecha y hora 2019-4-3 (8:50)

Testua
Texto [REDACTED]

El full que t'han de donar

Tot establiment obert al públic l'ha d'entregar. Demanar-lo sol ser el moment en què l'empresa decidix arreglar-ho.

Foto: Gorkaazk, CC BY-SA 4.0 vía Wikimedia Commons

El teu portàtil, comprat nou fa 20 mesos, deixa d'encendre's. La botiga t'envia al...

A La botiga té raó: reclama al fabricant.

B Respon la botiga: la garantia és de tres anys i encara estàs en els dos primers.

C Només pots demanar la devolució dels diners.

D Sense garantia comercial no hi ha res a fer.

Solució: B. Des del RDL 7/2021 la garantia legal és de tres anys i obliga el venedor, que assumix totes les despeses. En els dos primers anys és la botiga qui ha de provar que el defecte no existia.

§ 6

Consum responsable i sostenible

*Cada compra té efectes que el preu no conta.
Consumir responsablement és tindre'ls en
compte en decidir.*

DRET A REPARAR

Reparar torna a ser una opció econòmica

La Directiva (UE) 2024/1799 obliga els fabricants de llavadores, frigorífics, mòbils o tauletes a reparar a preu raonable fins i tot fora de garantia, i amplia la garantia dotze mesos si tries reparar en compte de substituir. Des de juny de 2025 els mòbils porten etiqueta amb classe de reparabilitat de la A a la E. A la UE es generen uns 16 kg d...

Rebutjar, reduir, reutilitzar, reparar i, només al final, reciclar.

Abans de tancar la unitat

- ☐ Sabries muntar un pressupost amb ingressos, despeses fixes, variables i imprevistos i comparar-lo amb el 50-30-20.
- ☐ Sabries explicar per què s'estalvia apartant primer i calcular un pla amb interès compost.
- ☐ Sabries comparar el preu per unitat, llegir una etiqueta i dir què amaga una quota «còmoda».
- ☐ Sabries reconèixer quatre patrons foscos i nomenar els teus drets en una compra en línia.
- ☐ Sabries explicar la garantia legal de tres anys i recórrer la ruta de reclamació.
- ☐ Sabries argumentar què canvia el consumidor i què només canvia la regulació.

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.